

No comment

Ton Lathouwers

Een teisho over het verlangen

Uitgerekend toen ik voor de zoveelste keer mijn teisho over het verlangen, met liefde uitgetypt door een trouwe deelneemster aan de sesshins, aan het herlezen was, met toenemende onvrede over mijn eigen woorden, hoorde ik hoe de Rusland Georgië was binnengevallen. Artikel dus maar opzij, luisteren naar het nieuws, groeiende afkeer over het optreden van mijn geliefde Russen. En om die afkeer wat te onderkoelen mijn bekende recept: opnieuw enkele teksten onder handen genomen van diezelfde Russen, teksten die mij altijd weer raken. En ineens viel me het verschil op tussen de levende, authentieke en directe taal van die fragmenten en mijn eigen verhaal, waarin tot mijn verbazing toch een veel groter preekgehalte zat dan ik vermoedde. Verlangen en zen? Ton zal het wel even uitleggen. Aan de voeten van de meester, nietwaar? Nee, dat is het laatste wat ik wil: de goeroe tegenover de nitwit uithangen. Ineens zag ik het lachende gezicht van Teh Ching weer voor me: die oude Chinees met zijn lange baard, die wars was van elk willen beleren en met een glimlach - dat wel - iedereen die dat toch probeerde terugfloot met dat ene vaste zinnetje: "introspectie, jongen, introspectie doen". Dat ben ik dus ook maar gaan doen. Voor de zoveelste keer in mijn leven. Met als resultaat, dat ik de uitgediepte tekst van mijn teisho over het verlangen helemaal naast me neerlegde en ging zoeken naar wat mijn geliefde Russische auteurs over 'verlangen' hadden geschreven. En ja hoor: opnieuw was ik geraakt. Hoe ouder ik word, hoe meer ik blijkbaar terugkeer naar die teksten die op zo'n cruciale fase in mijn leven mijn horizon openden. Ja, die teksten gingen over verlangen, alhoewel: het is niet eens duidelijk of die onpeilbare zielsuitingen, zo zal ik het maar noemen, nu verlangen of hoop of geloof genoemd moeten worden. Maar moeten deze uitingen persé van zo'n etiket voorzien worden? Zijn die begrippen 'verlangen', 'hoop' en 'geloof' trouwens niet geladen met iets van passiviteit, terwijl de teksten juist iets uitdrukken van kracht, van verandering, precies door het uiten alleen al, precies als oerbeweging van het leven zelf?

Citaten zonder commentaar

Tenslotte heb ik maar besloten, enkele van die citaten hier zonder commentaar te presenteren. Op dit moment is dat voor mij het zuiverste. Hier komen ze. (Nee, er is deze keer geen enkel citaat van Dostojevski bij. Alles is afkomstig van zogenaamd 'atheïstische' Sovjetschrijvers).

"Aan geen enkele grens mag men zeggen: we kunnen niet meer verder. Het leven zal zijn loop nimmer stilleggen. Het zal je blijven verblinden door het nieuwe en meeslepen naar steeds groter diepten. Al doordring je de hemelse ruimten, je zult altijd weer zeggen: het is te weinig, te weinig. Hoe zou men de mensenzijde met haar eeuwig verlangen en eeuwige onrust ooit een definitieve bestemming kunnen aanwijzen, wanneer men nergens een laatste grens kantrekken? Wanneer alles en allen meegesleept worden in een vurige baan zonder begin en zonder einde?."

"Voor het geopende universum sta ik met mijn geopende ziel. En ik adem in die minuten, geheel gericht op de oneindigheid, in één band met alle eeuwen, met verleden en komende tijden. En de vlucht van dit streven naar licht, van alles waardoor ook heel de mensheid vóór mij ademde, geef ik als in een estafette door aan hen, die precies zo zullen verlangen in volgende eeuwen."

"Alles ligt nog in het verschiet. Ga voort. Het mooiste lied is nog niet gezongen. Het lied zal vergeten raken, maar het wonder zal geschieden. In vervulling zal gaan wat slechts in visioenen bestond. Maak nog geen balans op. Onze meest lichtende weg ligt nog aan de horizon. Want juist omdat het hele leven verwachting is, wordt er koren gezaaid en worden

er gebouwen opgetrokken. Zijn de grootste scheppingen ter wereld soms niet geschapen om te tonen, dat het leven slechts een voorproef is van wat komen zal? Van wat onwerkelijk schijnt maar zevenmaal in onze vroegste jeugd aan ons beloofd is: aan het ontastbare te raken en het onzichtbare te zien, datgene te ontdekken wat ons plotseling de zin van het heelal zal doen vatten?"

"Dorst naar licht, en dorst naar geluk, waarom en naar welke gebieden trek je de harten van de mensen? Nooit door de eeuwen heen ben je gelaafd kunnen worden, O erfenis vol onrust, meest wezenlijk kenmerk van het leven, waar ligt je begin en waar je eindpunt, O dorst naar geluk en dorst naar licht?"

"Zij had zichzelf in haar dromen al vaak als een vogel gezien. De duiven zouden haar in hun vlucht meenemen. Maar hoe kwam ze aan vleugels? Ze had enkele malen een verhaal gelezen over een vliegende mens. Nu wilde ze net zulke vleugels hebben. Natuurlijk, de schrijver had dit alles verzonnen. De mens kan niet vliegen. Maar zal dit altijd zo blijven? En ze had niet enkel het boek gelezen, maar ook het voorwoord. En daarin stond dat de schrijver 'in wonderen geloofde', werkelijk geloofde dat de mens ooit zonder vleugels zou kunnen vliegen, wat dat ook betekende. Ja, hij geloofde, en toch was hij een volwassene! Ja, een mens die op twaalfjarige leeftijd aan alles wat wonderlijk is begint te twijfelen, verliest zeer veel".

"Alles is vervuld van verwachtingen. In de lucht hangt een of ander lichtend: nu komt het, hier is het. Dit is het ook, waarom men van kinderen houdt. Omdat het niet aangepast zijn van kinderen aan het leven alleen maar betekent, dat het kind gericht is op een ander leven. In het kind leeft nog een voortdurend zoeken vol tederheid. Alles is vervuld met de verwachting van een gouden regen. Heel deze duisternis die ons benauwt zal uiteindelijk door het licht doorbroken worden. Wij zullen haar omverwerpen en overwinnen".

"Wat is dat: verte? Op deze vraag hebben zowel de astronoom als het kind dat pas begint te lezen een antwoord. Maar wiens antwoord zal dichterbij de waarheid zijn? Dat van de geleerde, die de afstand berekent van de ontelbare sterren van de ene galaxie tot die van een andere? Of dat van het kind, dat de afstand van huis tot school meet in passen? Ik ben ervan overtuigd, dat het kind dichterbij de waarheid is: het kind dat de verten zoekt met zijn hart, met heel zijn wezen, de verten met hun muziek van het onbekende, de grenzeloze verten. Maar het kind spreekt dit tegen niemand uit. Het is bang voor de koude en genadeloze logica van de ouderen, die hem willen bewijzen dat zijn droom niet in vervulling kan gaan. Misschien hebben de volwassenen onderling afgesproken, denkt het kind, om helemaal niet meer stil te staan bij die bodemloze leegte, bij die hen omringende en lokkende oneindigheid, waar alles nog stil is, diep, geladen, vol pijn en onbegrensd".

"Het Japanse kindje keek niet in het boek, maar staarde ergens in de verte. Het was met zijn gedachten ergens heel, heel ver weg. Uit zijn gezicht sprak zo'n klaarheid, zo'n mediterende diepte, zo'n blijdschap en levenswil. Wat zien zijn ogen? Mysterieuze beelden trekken in zijn kinderdromen aan hem voorbij, als gezang van vogels. Maar wat hebben wij gedaan, opdat het koninkrijk van deze dromen voor eeuwig werkelijkheid zou worden?"

Ton Lathouwers